

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

**Terminy przedawnienia w prawie polskim.
Próba rewizji**

SSR dr Jędrzej Maksymilian Kondek

Prawo prywatne
Warszawa 2020

Spis treści

1. Uwagi wstępne	5
2. Aktualny stan prawny	7
2.1. Uwagi ogólne	7
2.2. Typologia szczególnych terminów przedawnienia	8
3. Praktyczna doniosłość ogólnego sześcioletniego terminu przedawnienia	11
4. Propozycja <i>de lege ferenda</i>	15
5. Podsumowanie	19
Bibliografia	21
Załącznik nr 1. Terminy przedawnienia w prawie polskim według aktów prawnych, w których zostały zamieszczone	23
Załącznik nr 2. Terminy przedawnienia w prawie polskim według ich długości	33

1. Uwagi wstępne

Przedawnienie ma – spośród wszystkich instytucji dawności – największą doniosłość praktyczną. Powoduje ono bowiem pozbawienie uprawnionego możliwości odwołania się do pomocy władzy publicznej w przypadku zdecydowanej większości cywilnoprawnych roszczeń majątkowych¹. Roszczenia majątkowe niepodlegające przedawnieniu są bowiem zupełnie wyjątkowe.

Przedawnienie, sankcjonujące bierność uprawnionego, dotyka zatem z jednej strony możliwości korzystania przez niego z przysługujących mu uprawnień². Z drugiej jednak strony jest ono uzasadnione istotnymi argumentami odwołującymi się do potrzeby ochrony słusznego interesu dłużnika (lub osoby, którą wierzyciel za swojego dłużnika uznaje) oraz interesu publicznego przejawiającego się w potrzebie stabilizacji stosunków prawnych³.

Z tych przyczyn długość terminów przedawnienia ma charakter kluczowy. Przedawnienie pojawiło się w rozwoju prawa cywilnego dopiero na pewnym jego etapie i początkowo było ono bardzo długie⁴. Jest prawidłowością rozwoju historycznego prawa cywilnego jego systematyczne skracanie⁵. W zunifikowanym prawie polskim przyjęto początkowo dwudziestoletni termin przedawnienia (w Kodeksie zobowiązań⁶), następnie termin ten uległ skróceniu w Kodeksie cywilnym⁷ do dziesięciu lat, a następnie – od roku 2016 – do sześciu lat.

Niezależnie od terminów ogólnych w systemie prawa istniały terminy szczególne, przede wszystkim krótsze od terminów ogólnych (zjawisko terminów szczególnych wydłużających

¹ Co do skutku przedawnienia por. za wielu: A. Szpunar, *Z problematyki przedawnienia roszczeń majątkowych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1974, nr 3, s. 289; S. Rudnicki [w:] S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2008, s. 499; T. Pałdyna, *Przedawnienie w polskim prawie cywilnym*, Warszawa 2012, s. 30.

² Zwraca na to uwagę W.J. Kocot, *Zmiana regulacji przedawnienia roszczeń w kodeksie cywilnym*, „Państwo i Prawo” 2019, nr 3, s. 126–126.

³ Co do uzasadnienia instytucji przedawnienia por. T. Pałdyna, *Ratio legis przedawnienia*, „Zeszyty Prawnicze UKSW” 2016, nr 2, s. 137–153; tenże, *Przedawnienie...*, rozdz. I, pkt 4.

⁴ Por. P. Gallo, *Introduzione al diritto comparato*, v. 2, *Istituti giuridici*, Torino 2003, s. 513, 516–520; R. Zimmermann, *The Law of Obligations*, Oxford 1996, s. 769–770.

⁵ Por. T. Pałdyna, *Ratio legis...*, s. 162; R. Stefanicki, *Przedawnienie w projekcie kodeksu cywilnego*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” nr 3304, „Przegląd Prawa i Administracji” 2011, t. LXXXIV, s. 208; B. Kordasiewicz [w:] *System prawa prywatnego*, t. 2, *Prawo cywilne – część ogólna*, Z. Radwański (red.), Warszawa 2019, s. 715–716.

⁶ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598), dalej także: k.z.

⁷ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93, obecnie t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740), dalej: k.c.

terminy ogólne jest relatywnie świeże). W Kodeksie zobowiązań terminy szczególne przedawnienia były uregulowane w ramach przepisów ogólnych o przedawnieniu (art. 283–285 k.z.), co nie stało na przeszkodzie istnieniu innych terminów przedawnienia w ustawach szczególnych (np. w Prawie wekslowym⁸ czy Prawie czekowym⁹). Twórcy Kodeksu cywilnego szczególne terminy przedawnienia umieścili przy okazji regulacji stosunków prawnych, z których roszczenia tym szczególnym terminom miały podlegać.

⁸ Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282).

⁹ Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo czekowe (Dz.U. Nr 37, poz. 283).

2. Aktualny stan prawny

2.1. Uwagi ogólne

Prawo polskie zna – jak wiadomo – dwa ogólne terminy przedawnienia. Zgodnie z art. 118 k.c. zasadniczy termin przedawnienia wynosi sześć lat, zaś dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Ustawodawca polski zastosował tu zabieg odrębny od występującego w innych porządkach prawnych, czy też w Kodeksie zobowiązań, w których przewidziano jeden ogólny termin przedawnienia. Należy jednak zauważyć, że zarówno Kodeksowi zobowiązań, jak i prawom obcym znane jest poddanie szczególnemu, krótszemu terminowi przedawnienia roszczeń okresowych¹⁰. Rozwiązanie przewidujące skrócony okres przedawnienia dla roszczeń osób prowadzących działalność gospodarczą należy uznać za wyjątkowe¹¹.

Ustawodawca w art. 118 k.c. dopuścił jednak ustalenie w przepisie szczególnym innych terminów przedawnienia dla określonych roszczeń. W doktrynie prawa cywilnego sporne jest, czy ten „inny przepis” musi mieć rangę ustawową¹². Zagadnienie to wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Należy wyłącznie zauważyć, że w Kodeksie cywilnym ustawodawca wielokrotnie odwołuje się do pojęcia „ustawy” (np. w art. 3, 7, 17, 19, 22, 31¹ itp. k.c.), którego w tym kontekście nie użył, a ponadto, że na gruncie prawa prywatnego przyjmuje się materialne rozumienie pojęcia „ustawy”, która obejmuje także powszechnie obowiązujące akty

¹⁰ Zgodnie z art. 282 k.z. pięcioletniemu terminowi przedawnienia podlegały wierzytelności o czynsz najmu lub dzierżawy, wierzytelności z zaległych świadczeń okresowych, powstałe z mocy ustawy lub umów, jeżeli ustawa nie przewidywała innego terminu oraz roszczenia o odsetki.

¹¹ Przynajmniej jeśli chodzi o regulację ogólną. Oczywiście są bowiem znane w obcych porządkach prawnych krótsze terminy przedawnienia poszczególnych, konkretnych wierzytelności, które mogą nabyć wyłącznie przedsiębiorcy. Regulację podobną do przyjętej w Kodeksie cywilnym znał natomiast Kodeks zobowiązań, aczkolwiek w wąskim zakresie – skrócony termin przedawnienia odnosił się bowiem, zgodnie z art. 282 pkt 4 k.z. wyłącznie do wierzytelności osób, należących do wolnych zawodów, oraz osób, załatwiających cudze sprawy z urzędu lub dobrowolnie, z tytułu wynagrodzenia za świadczenia i zwrotu poniesionych wydatków, tudzież wierzytelności z tytułu zaliczek, danych tymże osobom.

¹² Za tym, że szczególny termin przedawnienia nie musi wynikać z przepisów rangi ustawowej opowiadają się P. Machnikowski [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2019, art. 118, nb. 3; M. Mataczyński, M. Saczywko [w:] M. Gutowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2018, art. 118, nb. 19; M. Rzewuski [w:] M. Załucki (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2020, art. 118, nb. 4. Pogląd przeciwny wyrażają S. Rudnicki [w:] S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do Kodeksu cywilnego...*, s. 503 oraz P. Sobolewski [w:] *Komentarze Prawa Prywatnego*, t. 1, *Kodeks cywilny. Komentarz*, K. Osajda (red.), Warszawa 2017, art. 118, nb. 19.

podstawowe¹³. W praktyce istnieje jeden przypadek uregulowania szczególnego terminu przedawnienia w akcie podustawowym¹⁴. Można mieć jednak wątpliwości, czy przedawnienie, jako wpływające na możliwość korzystania z praw majątkowych, które wszakże są chronionych konstytucyjnie (art. 64 ust. 1 Konstytucji RP), nie stanowi materii ustawowej (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP)¹⁵.

Z możliwości przewidzianej w art. 118 *in fine* k.c. ustawodawca korzysta często, zarówno w ramach samego Kodeksu cywilnego, jak i w przepisach ustaw szczególnych. Na potrzeby niniejszego opracowania ustalono, że w polskim prawie jest 138 szczególnych terminów przedawnienia, z czego 36 zostało wprowadzonych przepisami Kodeksu cywilnego. Wykaz ten obejmuje terminy przedawniania roszczeń cywilnoprawnych, z pominięciem przedawnienia roszczeń wynikających z prawa pracy, i stanowi załącznik nr 1 do niniejszego opracowania.

2.2. Typologia szczególnych terminów przedawnienia

Wielość szczególnych terminów przedawnienia jest cechą charakterystyczną polskiego prawa cywilnego. Słusznie wskazuje się to, że stanowi to tego prawa wadę, świadcząca o niekonsekwencji ustawodawcy¹⁶, a w praktyce – prowadzi do niejasności i zbędnej kazuistyki¹⁷.

W zależności od długości, polskie prawo zna dziesięć rodzajów terminów przedawnienia. Najkrótszy termin to termin 30-dniowy, wynikający z art. 110k ust. 4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹⁸ a dotyczący przedawnienia roszczeń o wynagrodzenie i zwrot kosztów związanych ze sprawowaniem zarządu, terminów sześciomiesięcznych jest jedenaście (z tego pięć wynikających z Kodeksu cywilnego), dwadzieścia osiem terminów rocznych (z tego szesnaście wynikających z Kodeksu cywilnego), dwadzieścia terminów dwuletnich (z tego sześć wynikających z Kodeksu cywilnego), pięćdziesiąt terminów trzyletnich (z tego pięć wynikających z Kodeksu cywilnego), czternaście terminów pięcioletnich, jeden termin sześcioletni (wynikający z art. 87 ust. 1 Prawa bankowego¹⁹), sześć terminów dziesięcioletnich oraz jeden termin trzydziestoletni (wynikający z art. 35 ustawy o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji restrykcyjnych dotyczących

¹³ M. Safjan [w:] *System prawa prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, M. Safjan (red.), Warszawa 2012, s. 203–204.

¹⁴ Chodzi o § 4 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad oraz trybu ustalania i wypłaty odszkodowań za szkody poniesione w związku z akcjami zwalczania klęsk żywiołowych (Dz.U. Nr 55, poz. 573).

¹⁵ Zwraca na to uwagę P. Sobolewski [w:] *Komentarze...*, t. 1, *Kodeks...*, K. Osajda (red.), art. 118, nb. 19.

¹⁶ P. Machnikowski, *O potrzebie zmiany przepisów normujących przedawnienie roszczeń*, „Państwo i Prawo” 2018, nr 6, s. 109–113.

¹⁷ W.J. Kocot, *Zmiana...*, s. 126–127.

¹⁸ Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1427 ze zm.).

¹⁹ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1896 ze zm.), dalej: Pr. bank.

nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa²⁰ a dotyczący przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia). Wykaz terminów przedawnienia według ich długości stanowi załącznik 2 do niniejszego opracowania.

Jak z tego wynika, szczególne terminy przedawnienia zarówno skracają, jak i wydłużają terminy przedawnienia w stosunku do ogólnych terminów kodeksowych, przy czym czasem modyfikacja terminu przedawnienia odnosi się wyłącznie do jednego z dwóch terminów ogólnych, a zatem w praktyce wyłącznie skraca termin przedawnienia roszczeń niezwiązanych z działalnością gospodarczą (tam, gdzie wprowadzono jednolity trzyletni termin przedawnienia) albo wydłuża wyłącznie termin przedawnienia roszczeń związanych z działalnością gospodarczą (wspomniany art. 87 ust. 1 Pr. bank.).

Należy zauważyć, że – odmiennie od pierwotnego uregulowania przedawnienia – obecnie przepisy szczególne nie tylko skracają, ale i wydłużają ogólne terminy przedawnienia. Trzeba jednak zwrócić uwagę, iż wydłużenie terminów przedawnienia w stosunku do zasad ogólnych następuje wyłącznie w uregulowaniach pozakodeksowych. Szczególne przepisy odnoszące się do terminu przedawnienia zawarte w Kodeksie cywilnym wyłącznie skracają we wskazanych w nich przypadkach terminy ogólne.

Analizując szczególne terminy przedawnienia w prawie polskim, należy również wskazać na to, iż niejednokrotnie ustawy szczególne przewidują jednolite terminy przedawnienia dla większości lub wszystkich roszczeń w nich uregulowanych, chociaż nie następuje to na podstawie jakiegokolwiek przepisu ogólnego, lecz przez odrębne zastrzeżenie szczególnego terminu przedawnienia w stosunku do konkretnych roszczeń. I tak, zasadą, którą można wyprowadzić z Kodeksu spółek handlowych²¹, jest, że uregulowane w nim roszczenia przedawniają się z upływem lat trzech (wyjątkiem jest sześciomiesięczny termin przedawnienia roszczenia o wydanie korzyści z naruszenia zakazu konkurencji uregulowany w art. 57 § 2 k.s.h.). Kodeks rodzinny i opiekuńczy²² posługuje się także trzyletnim terminem przedawnienia, Kodeks morski²³ – dwuletnim (aczkolwiek z wyjątkami). Z kolei roszczenia wynikające z prawa spadkowego przedawniają się z upływem pięciu lat, co oznacza skrócenie ogólnego terminu przedawnienia (jako że w tej gałęzi prawa nie sposób jest mówić o roszczeniach związanych z działalnością gospodarczą).

Cechą charakterystyczną przepisów szczególnych jest to, że nie znają one rozróżnienia na roszczenia związane i niezwiązane z działalnością gospodarczą, lecz wprowadzają jednolity termin przedawnienia roszczeń wynikających z obu tych rodzajów stosunków.

²⁰ Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2267 ze zm.).

²¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1526), dalej: k.s.h.

²² Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359).

²³ Ustawa z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2175 ze zm.).

Częste korzystanie przez ustawodawcę z możliwości szczególnego ukształtowania terminów przedawnienia powoduje, że zasadne jest rozważenie, na ile w praktyce terminy szczególne wypierają i pozbawiają znaczenia terminy ogólne przedawnienia. W nauce zaprezentowano bowiem tezę, że zakres zastosowania ogólnego terminu przedawnienia jest niewielki²⁴. W istocie jednak mamy tutaj do czynienia z dwoma problemami. Pierwszym z nich jest zakres praktycznej doniosłości terminów ogólnych (przy czym nie ma tutaj znaczenia, czy chodzi o termin trzy- czy dziesięcioletni), a drugim zaś – zasadność utrzymywania innych terminów przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej i dla roszczeń z nią niezwiązanych, niezależnie od długości tych terminów. W pierwszej kwestii istotne znaczenie będzie miało istnienie przepisów przewidujących inne niż ogólne terminy przedawnienia, w drugiej zaś – istnienie przepisów szczególnych wprowadzających jednolity termin przedawnienia, niezależny od związania roszczenia z działalnością gospodarczą.

²⁴ P. Machnikowski, *Nowelizacja przepisów Kodeksu cywilnego o przedawnieniu roszczeń*, „Przełąd Sądowy” 2018, nr 9, s. 9; M. Krajewski, *Zmiana regulacji przedawnienia roszczeń*, „Przełąd Prawa Handlowego” 2018, nr 12, s. 18.

3. Praktyczna doniosłość ogólnego sześcioletniego terminu przedawnienia

Wobec wielości szczególnych terminów przedawnienia, rodzi się pytanie, jakie w praktyce znaczenie ma istnienie terminów ogólnych (niezależnie od tego, czy będzie to jeden termin, czy też – jak ma to miejsce *de lege lata* – dwa terminy).

Zbadanie sytuacji, w których dochodzi do skutecznego powołania terminu przedawnienia jest w praktyce niemożliwe. Zarzut przedawnienia nie musi być podniesiony przed sądem i niekoniecznie sprawa, w której doszło do przedawnienia przed sąd trafi. Spośród spraw toczących się przed sądami powszechnymi, sprawy, w których doszło do oddalenia powództwa z uwagi na skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia, są zaś statystycznie nieuchwytnie. Należałoby zatem dokonać badania wszystkich spraw, w których doszło do oddalenia powództwa, następnie spośród nich wybierać te, w których przyczyną oddalenia powództwa był skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia (albo – od niedawna – uwzględnienie zarzutu przedawnienia z urzędu na podstawie art. 117 § 2¹ k.c.), i wreszcie – spośród tych ostatnich spraw oddzielać sprawy, w których miał zastosowanie ogólny termin przedawnienia od spraw, do których odnosiły się terminy szczególne. Zdobycie w taki sposób odpowiedniej próby badawczej wymagałoby przeanalizowania ogromnej liczby akt.

Wydaje się jednak, że ustalenie praktycznej doniosłości ogólnych terminów przedawnienia może nastąpić łatwiej – przez analizę samej struktury przedmiotów spraw cywilnych rozpoznawanych przez sądy powszechne. Statystyki prowadzone przez Ministerstwo Sprawiedliwości pozwalają na relatywnie łatwe wyróżnienie wielu kategorii spraw, w których roszczenia podlegają przedawnieniu wyłącznie w terminach szczególnych, dotyczą roszczeń nieulegających przedawnieniu bądź których przedmiotem jest uprawnienie inne niż roszczenie. Do pierwszej kategorii spraw należy szereg spraw posiadających własny symbol statystyczny, takich jak roszczenia z umów ubezpieczenia, roszczenia odszkodowawcze, roszczenia z umów bankowych itp. Do drugiej kategorii należy zakwalifikować sprawy, których przedmiotem było np. wydanie nieruchomości lub opróżnienie lokalu. Do trzeciej zaś np. rozwiązanie małżeństwa, ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, zmiana treści umowy z uwagi na nadzwyczajną zmianę stosunków czy wyzysk itp.

Odjęcie od ogólnej liczby spraw zarejestrowanych w repertorium Ci i Nc, spraw, w których z pewnością roszczenia albo nie przedawniają się w ogóle, albo przedawniają się w terminach

szczególnych, albo których przedmiotem nie jest roszczenie majątkowe, da liczbę spraw, w których roszczenia mogą podlegać przedawnieniu w terminie ogólnym sześcioletnim. Nie oznacza to jednak, że wszystkie one podlegają przedawnieniu w tym terminie. W tej kategorii spraw mogą znajdować się sprawy podlegające terminom szczególnym, tyle że nie wyróżnione odrębnym symbolem. Ponadto mogą one dotyczyć sporu przedsiębiorcy z nieprzedsiębiorcą, co będzie powodować, że roszczenie będące przedmiotem tej sprawy, przedawniać się będzie w terminie trzy- a nie sześcioletnim. Należy zatem pamiętać, że liczba spraw oznaczona jako „pozostała” w tabeli 1 nie oznacza wyłącznie spraw, których przedmiot przedawnia się w terminie ogólnym sześcioletnim.

Tabela 1. Wpływ spraw do sądów cywilnych w 2019 r. z punktu widzenia terminów przedawnienia

1		Sądy okręgowe		Sądy rejonowe	
		repertorium		repertorium	
2		C	Nc	C	Nc
3	Liczba spraw ogółem	139 201	18 735	674 273	1 010 220
4	<i>w tym</i>				
5	<i>liczba spraw, w których przedmiot z pewnością podlega przedawnieniu w terminie szczególnym</i>	33 511	13 716	279 615	384 238
6	<i>liczba spraw, których przedmiot nie podlega przedawnieniu</i>	83	–	20 743	–
7	<i>liczba spraw, których przedmiot nie stanowi roszczenia cywilnoprawnego</i>	94 844	–	20 862	–
8	Liczba spraw pozostałych (3-4-5-6)	10 763	5019	353 053	625 953
9	Liczba spraw pozostałych jako % wszystkich spraw	7,7%	29,8%	52,4%	62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Sprawiedliwości

Ponieważ sprawy cywilne są rozpoznawane nie tylko przez sądy cywilne, ale także przez sądy gospodarcze, w powyższych statystykach należy uwzględnić również sprawy wpisane do repertorium GC i GNc. W obu tych przypadkach należy przyjąć, że ich przedmiotem są roszczenia, które – jako że wynikają ze stosunków między przedsiębiorcami – podlegają przedawnieniu w terminie ogólnym trzyletnim lub szczególnym, dotyczą roszczeń nieulegających przedawnieniu albo dotyczą uprawnień niestanowiących roszczeń majątkowych (np. uprawnienia z art. 357¹ k.c.).

Tabela 2. Wpływ spraw do sądów cywilnych i gospodarczych w 2019 r. z punktu widzenia terminów przedawnienia

1		Sądy okręgowe		Sądy rejonowe	
		repertorium		repertorium	
2		C i GC	Nc i GNc	C i GC	Nc i GNc
3	Liczba spraw w sądach cywilnych (rep. C lub Nc)	139 201	18 735	674 273	1 010 220
4	Liczba spraw w sądach gospodarczych (rep. GC lub GNc)	16 810	22 751	177 070	329 640
5	RAZEM:	156 011	41 486	851 343	1 339 860
6	Liczba spraw pozostałych	10 763	5019	353 053	625 953
7	Liczba spraw pozostałych jako % wszystkich spraw	6,9%	12,1%	41,5%	46,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Sprawiedliwości

Nie oznacza to jednak, że wszystkie sprawy zakwalifikowane jako „pozostałe” w istocie przedawniają się z upływem lat sześciu. Przede wszystkim w tej kategorii mieszczą się także roszczenia przedsiębiorców dochodzone przeciwko nieprzedsiębiorcom, które przedawniają się w terminie trzyletnim. Np. w roku 2019 w repertorium C w sądach okręgowych wpisano 1377 spraw z umowy pożyczki, zaś w sądach rejonowych – 227 328 takich spraw. Stanowią więc one odpowiednio: 12,8% i 64,4% wszystkich spraw zakwalifikowanych jako „pozostałe”. Podobnie w repertorium Nc w sądach okręgowych zarejestrowano 1076 spraw z umowy pożyczki, a w sądach rejonowych – 414 598 takich spraw. Stanowi to odpowiednio – 22,4% i 66,2% spraw „pozostałych”. Można przypuszczać, iż zdecydowaną większość tych spraw stanowiły sprawy o zwrot pożyczki udzielonej przez podmiot zajmujący się zawodowo udzielaniem pożyczek, którego roszczenie przedawnia się w terminie trzy- a nie sześcioletnim. Także wśród innych spraw „pozostałych” z pewnością istotną część dotyczyła roszczeń przedsiębiorców lub zapłaty świadczeń okresowych czy odsetek, chociaż dokładna liczba nie jest znana.

Można jednak na podstawie powyżej zaprezentowanych obliczeń oszacować, że wśród spraw rozpoznawanych w pierwszej instancji w sądach okręgowych jedynie ok. 5–7% dotyczy spraw, z których roszczenia przedawniają się w ogólnym sześcioletnim terminie, zaś w sądach pierwszej instancji jest to ok. 15%. Potwierdza to tezę o niewielkim znaczeniu praktycznym ogólnego sześcioletniego terminu przedawnienia.

4. Propozycja *de lege ferenda*

Analizy zasadności utrzymywania poszczególnych terminów szczególnych w polskim prawie cywilnym nie należy prowadzić poprzez analizę *ratio legis* poszczególnych regulacji skracających lub wydłużających ogólny termin przedawnienia. W takim bowiem wypadku tracilibyśmy z oczu zagadnienie przedawnienia jako pewien określony system i rozbijalibyśmy go na szereg niezależnych od siebie przypadków, na wzór terminów zawitych. W takim ujęciu każdy termin przedawnienia, jako zupełnie niezależnie istniejąca monada, mógłby dać się uzasadnić specyfiką określonego roszczenia czy stosunku prawnego.

Przedstawiona poniżej analiza zasadności utrzymania określonych terminów przedawnienia opiera się na ujęciu systemowym, a zatem ma na uwadze wewnętrzną logikę i spójność regulacji dotyczących przedawnienia w polskim prawie cywilnym. Wykracza poza cel i metodę niniejszego opracowania analizowanie tych terminów z punktu widzenia pragmatyki i aksjologii, choć – co oczywiste – za każdym szczególnym terminem przedawnienia stoi (a przynajmniej powinno stać) uzasadnienie odwołujące się do zasad sprawiedliwości czy słuszności. Autor przyjmuje jednak wszystkie terminy przedawnienia w prawie cywilnym, jako zastane. Logika systemu oraz względy praktyczne wyrażające się w rzeczywistej doniosłości określonych terminów oraz w potrzebie możliwie jak największej przejrzystości domagają się jednak rewizji i uproszczenia regulacji przedawnienia w prawie polskim.

Dlatego też kluczowe dla analizy przedawnienia wydaje się ujęcie go jako systematycznej, całościowej konstrukcji, w której terminy ogólne nie powinny być zasadą jedynie logiczną, ale także statystyczną. Ogólny termin przedawnienia powinien odnosić się do jak największej grupy roszczeń, zaś jego modyfikacja – powinna być wyjątkiem. Przedmiotem uzasadnienia nie powinien być zatem szczególny termin przedawnienia jako taki, lecz to, czy rzeczywiście potrzebne jest, by był on inny niż termin ogólny.

Trzeba zauważyć, iż zdecydowana większość szczególnych terminów przedawnienia, w tym wszystkie opisane w Kodeksie cywilnym, skracają ogólny sześćoletni termin przedawnienia. Terminów szczególnych, skracających także termin przedawnienia trzyletni, odnoszący się do roszczeń związanych z działalnością gospodarczą oraz świadczeń okresowych i odsetek, jest zdecydowanie mniej. Prowadzi to zatem do wniosku, iż ewentualna reforma terminów przedawnienia, polegająca na redukcji terminów szczególnych, musi prowadzić

do rezygnacji z owego dualizmu terminów ogólnych i rezygnacji z sześcioletniego terminu przedawnienia.

Pozornie wydawałoby się to istotnym pogorszeniem sytuacji wierzycieli świadczeń innych niż okresowe i nieprowadzących działalności gospodarczej, jako że – w takim wypadku – termin przedawnienia ich roszczeń ulegałby skróceniu przynajmniej o połowę (z sześciu lat do trzech). Należy jednak mieć na uwadze, że – jak zostało to już opisane – znaczenie terminu sześcioletniego jest w praktyce niewielkie, jako że zdecydowana większość spraw w sądach dotyczy roszczeń, które przedawniają się w terminie szczególnym, nie ulegają przedawnieniu, albo których przedmiotem są uprawnienia nie stanowiące roszczeń (a zatem nieulegające przedawnieniu). Należy także mieć na uwadze, że zabieg odwrotny – rezygnacja z trzyletniego terminu ogólnego dla roszczeń związanych z działalnością gospodarczą oraz roszczeń okresowych – oznaczałby niejednokrotnie znaczne wydłużenie terminu przedawnienia. Ponadto, jak zostanie to wykazane poniżej, wyłącznie rezygnacja z terminu sześcioletniego na rzecz terminu trzyletniego pozwoli na rezygnacje z szeregu terminów szczególnych.

Trzeba jednak również zauważyć, że pojęcia „roszczeń związanych z działalnością gospodarczą” i „roszczeń okresowych” nie są jasne i budzą w nauce prawa i w orzecznictwie wątpliwości²⁵. Rezygnacja z odrębnego traktowania tych roszczeń na gruncie przedawnienia spowodowałaby zatem większą przejrzystość prawną, już chociażby z tego powodu, że zwalniałaby z koniczności – często kazuistycznego – badania, czy określone roszczenie majątkowe jest związane z działalnością gospodarczą lub jest świadczeniem okresowym, czy też nie.

Powyżej proponowany zabieg powodowałby również bezcelowość odrębnej regulacji terminu przedawnienia roszczeń okresowych i odsetek, jako że ulegałyby one przedawnieniu w tym samym terminie, co inne roszczenia.

Przyjmując, że właściwym byłoby wprowadzenie ogólnego trzyletniego terminu przedawnienia poprzez rezygnację z sześcioletniego terminu przedawnienia roszczeń niezwiązanych z działalnością gospodarczą, od razu zbędne stałoby się utrzymywanie szeregu terminów trzyletnich, jako terminów szczególnych. Terminów tych jest trzydzieści dziewięć (nie licząc terminów przedawnienia roszczeń odszkodowawczych). Podobnie, wątpliwe byłoby utrzymywanie dwuletniego terminu przedawnienia (terminów tych jest dwadzieścia jeden). Trudno bowiem uzasadnić sensowność utrzymywania dwóch terminów, z których jeden jest niewiele krótszy od ogólnego, nawet jeśli oznaczałoby to wydłużenie terminu przedawnienia szeregu roszczeń o jeden rok.

Osobno należałoby rozważyć pięcioletni termin, w jakim m.in. przedawniają się roszczenia z prawa spadkowego. Jak wspomniano, w założeniu ustawodawcy był to termin skracający

²⁵ Por. szerzej J. Kuźmicka-Sulikowska, *Idea przedawnienia i jej realizacja w polskim kodeksie cywilnym*, Wrocław 2015, s. 273–286 oraz P. Machnikowski, *O potrzebie...*, s. 109–110. Takie też było stanowisko Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, por. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego działająca przy Ministrze Sprawiedliwości, *Księga pierwsza Kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem*, Warszawa, październik 2008, <https://www.gov.pl/attachment/913828a1-9cd5-4801-822b-2bb9d99e5960> (dostęp: 18.12.2020 r.), s. 175.

termin ogólny (początkowo dziesięcio- a obecnie sześcioletni). Przy przyjęciu jednolitego ogólnego terminu przedawnienia, pozostawienie w Księdze IV Kodeksu cywilnego terminu pięcioletniego oznaczałoby istotne wydłużenie terminu ogólnego. Trzeba pamiętać, że termin z art. 1007 k.c. pierwotnie wynosił trzy lata i został świadomie wydłużony w roku 2011²⁶.

Wydaje się natomiast, że nie ma przeszkód, by zrezygnować z innych pięcioletnich terminów przedawnienia. Odnoszą się one bowiem do działalności podmiotów profesjonalnych (dotyczą m.in. zagadnień obrotu finansowego, prawa geodezyjnego i górniczego, prawa wodnego itp.). Zastosowanie w stosunku do nich postulatu staranności we własnych sprawach, jakiej wymaga termin trzyletni, nie wydaje się być wymogiem zbyt wygórowanym. Rezygnacja z terminów pięcioletnich zmniejszy liczbę szczególnych terminów przedawnienia o dalsze piętnaście przypadków.

Bezczelowe wydaje się także zachowywanie sześcioletniego terminu przedawnienia roszczeń wynikających z Prawa bankowego. Termin ten oryginalnie stanowił skrócenie terminu dla roszczeń osób nieprowadzących działalności gospodarczej, zaś wydłużenie go – dla roszczeń związanych z działalnością gospodarczą. Oba zabiegi, zwłaszcza uprzywilejowanie osób prowadzących działalność gospodarczą, w tym przede wszystkim banków – podmiotów wysoce profesjonalnych i uważanych za podmioty zaufania publicznego – nie da się raczej uzasadnić.

Z kolei już teraz wydają się zbędne te terminy przedawniania, które operują okresem dziesięcioletnim (terminów takich jest pięć). Znajdują się one jedynie w ustawach pozakodeksowych i wszystkie zostały wprowadzone w okresie, w którym termin dziesięcioletni był zasadniczym (w sensie logicznym a nie statystycznym) terminem przedawnienia. Już obecnie zatem pozostawienie tych terminów bez zmian, pomimo skrócenia ogólnego terminu z dziesięciu do sześciu lat, należy chyba uznać za niedopatrzenie ustawodawcy.

Pozostawić natomiast należałoby jedyny termin przedawnienia dłuższy niż dziesięć lat, mianowicie termin trzydziestu lat. Tutaj bowiem była wyraźna wola ustawodawcy, by określone roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia wynikające z ustawy o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa, przedawniały się w okresie zdecydowanie dłuższym niż termin ogólny.

Z pewnością także zasadne byłoby utrzymanie terminów krótszych niż jeden rok. W tym przypadku bowiem jest wyraźna wola ustawodawcy, by określone roszczenia, z uwagi na ich charakter, czy charakter stosunku prawnego, z których wynikają, przedawniały się w bardzo krótkim terminie. Nie ma podstaw, by te terminy wydłużać do trzech lat.

Wydaje się również, że zachowana powinna zostać konstrukcja przedawnienia roszczeń odszkodowawczych oparta na rozróżnieniu terminów *a tempore scientiae* i terminów *a tempore*

²⁶ Nastąpiło to na podstawie art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 458).

facti. Postulować jedynie można ujednolicenie terminu *a tempore facti*. Zasadą jest dziesięcioletni termin przedawania *a tempore facti* (art. 442¹ § 1 k.c., 449⁸ k.c., art. 297 k.s.h., art. 300¹³⁰ k.s.h.²⁷, art. 105 ust. 2 Prawa atomowego²⁸). W art. 488 k.s.h. i w art. 15 ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w sprawie równego traktowania²⁹ wprowadzono jednak termin pięcioletni. Jako świadomy zabieg ustawodawcy należałoby natomiast pozostawić przypadki, w których zarówno terminy *a tempore scientiae*, jak i terminy *a tempore facti* są zdecydowanie krótsze.

Wydaje się też, że nie ma podstaw, by na gruncie przedawnienia traktować inaczej przedawnienie roszczeń wynikających z czynów zabronionych.

²⁷ Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1655 ze zm.) obowiązujący od 1 marca 2021 r.

²⁸ Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1792 ze zm.).

²⁹ Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2156).

5. Podsumowanie

Zaproponowane w niniejszym opracowaniu rozwiązanie sprzyjać będzie klarowności i systemowej spójności konstrukcji przedawnienia w prawie polskim. W rezultacie jego zastosowania, liczba szczególnych terminów przedawnienia spadnie o osiemdziesiąt sześć przypadków i – w rezultacie – istotnie staną się one wyjątkami od reguły ogólnej.

Pozostałyby terminy bardzo krótkie (równe lub krótsze niż jeden rok) albo bardzo długie (trzydzieści lat). W obu tych przypadkach przepisy te wprowadzałyby istotne modyfikacje w stosunku do terminu ogólnego, a zatem prezentowałyby się jako świadomy zabieg ustawodawcy, nie zaś jako rezultat niedopatrzania w uzgadnianiu reguł rządzących przedawnieniem.

Powyżej zarysowana koncepcja prowadziła do przyjęcia terminu trzyletniego za termin ogólny. Byłby to termin – jako ogólny – bardzo krótki, w porównaniu nie tylko z historycznymi rozwiązaniami przyjętymi w polskim prawie, ale – przede wszystkim – z terminami występującymi w ustawodawstwach państw obcych. Nie bez znaczenia jest tu oczywiście refleksja, że te dłuższe terminy przedawnienia w prawie obcym zostały wprowadzone przed wieloma laty, w czasach, gdy życie gospodarcze i społeczne cechowało się inną, mniejszą, dynamiką³⁰. Charakterystyczne jest, że w ostatnich latach da się wyczuć tendencje do istotnego skracania terminów przedawnienia, zarówno w prawodawstwach obcych, jak i w polskich projektach kodyfikacyjnych (w projekcie I Księgi Kodeksu cywilnego przedstawionej przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego pod przewodnictwem prof. Z. Radwańskiego, przyjęto za termin zasadniczy – 3 lata)³¹. Trzyletni termin przedawnienia przyjęto w ostatnim czasie w Niemczech³², w Rosji³³ czy w Czechach³⁴. Przede wszystkim jednak należy zwrócić uwagę, że wybór ten został już właściwie dokonany przez ustawodawcę polskiego w przeszłości, poprzez wprowadzenie szeregu terminów przedawnienia krótszych niż dziesięć lat (przede wszystkim trzyletnich i krótszych), które spowodowały, że termin ogólny dziesięć- a obecnie,

³⁰ Por. P. Machnikowski, *Nowelizacja...*, s. 8; Kordasiewicz [w:] *System...*, t. 2, *Prawo cywilne...*, Z. Radwański (red.), s. 716; R. Zimmermann, *The Law...*, s. 770.

³¹ Por. projektowany art. 182 § 1; Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego działająca przy Ministrze Sprawiedliwości, *Księga pierwsza...*, s. 171. Por. też R. Stefanicki, *Przedawnienie...*, s. 208.

³² § 195 BGB (niemieckiego kodeksu cywilnego – *Bürgerliches Gesetzbuch* z 18 sierpnia 1896 r.).

³³ § 196 rosyjskiego kodeksu cywilnego.

³⁴ § 629 ust. 1 czeskiego kodeksu cywilnego, aczkolwiek w prawie czeskim termin przedawnienia może być skrócony lub wydłużony przez strony, nie dłużej jednak niż do piętnastu lat (art. 631 ust. 1 czeskiego kodeksu cywilnego).

sześćoletni stracił swoje znaczenie praktyczne i został zmarginalizowany. Jak można bowiem szacować, znajduje on zastosowanie w kilkunastu procentach wszystkich sporów prawnych. W istocie zatem konsekwencje rezygnacji z terminu sześćoletniego i skrócenia go do terminu trzyletniego byłyby w praktyce niewielkie.

Bibliografia

- Gallo P., *Introduzione al diritto comparato*, v. 2, Istituti giuridici, Torino 2003.
- Kocot W.J., *Zmiana regulacji przedawnienia roszczeń w kodeksie cywilnym*, „Państwo i Prawo” 2019, nr 3,
- Krajewski M., *Zmiana regulacji przedawnienia roszczeń*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2018, nr 12.
- Kuźmicka-Sulikowska J., *Idea przedawnienia i jej realizacja w polskim kodeksie cywilnym*, Wrocław 2015.
- Machnikowski P., *Nowelizacja przepisów Kodeksu cywilnego o przedawnieniu roszczeń*, „Przegląd Sądowy” 2018, nr 9.
- Machnikowski P., *O potrzebie zmiany przepisów normujących przedawnienie roszczeń*, „Państwo i Prawo” 2018, nr 6.
- B. Kordasiewicz [w:] *System prawa prywatnego*, t. 2, *Prawo cywilne – część ogólna*, Z. Radwański (red.), Warszawa 2019.
- Pałdyna T., *Przedawnienie w polskim prawie cywilnym*, Warszawa 2012.
- Pałdyna T., *Ratio legis przedawnienia*, „Zeszyty Prawnicze UKSW” 2016, nr 2.
- Rudnicki S., [w:] S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2008.
- Safjan M., [w:] *System prawa prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, M. Safjan (red.), Warszawa 2012.
- Stefanicki R., *Przedawnienie w projekcie kodeksu cywilnego*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” nr 3304, „Przegląd Prawa i Administracji” 2011, t. LXXXIV.
- Szpunar A., *Z problematyki przedawnienia roszczeń majątkowych*, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* 1974, nr 3.
- Zimmermann R., *The Law of Obligations*, Oxford 1996.

Załącznik nr 1

Terminy przedawnienia w prawie polskim według aktów prawnych, w których zostały zamieszczone

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)

1. Art. 220 – zniesienie współwłasności – nie ulega przedawnieniu
2. Art. 223 § 1 – roszczenia windykacyjne i negatoryjne dot. nieruchomości – nie ulegają przedawnieniu
3. Art. 223 § 4 – roszczenia dot. rzeczy wpisanych do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury – nie ulegają przedawnieniu
4. Art. 229 § 1 – roszczenia właściciela przeciwko posiadaczowi – 1 rok
5. Art. 243 – roszczenia Skarbu Państwa przeciwko użytkownikowi wieczystemu – 3 lata
6. Art. 263 – roszczenia właściciela p-ko użytkownikowi o uszkodzenia i nakłady – 1 rok
7. Art. 322 § 1 roszczenia zastawnika p-ko zastawcy i na odwrót – 1 rok
8. Art. 390 § 3 – roszczenia z umowy przedwstępnej – 1 rok.
9. Art. 442¹ § 1 – roszczenia deliktowe – 3 i 10 lat
10. Art. 442¹ § 2 – szkoda z przestępstwa – 20 lat
11. Art. 442¹ § 3 – szkoda na osobie – 3 lata
12. Art. 449⁸ – roszczenia z produktu niebezpiecznego – 3 i 10 lat
13. Art. 541 – roszczenia z przepisów o cenie sztywnej, maksymalnej, minimalnej – 1 rok
14. Art. 554 – roszczenia z umowy sprzedaży z zakresu działalności, rzemieślników, rolników – 2 lata
15. Art. 568 § 2 – roszczenia z tytułu rękojmi – 1 rok
16. Art. 576² § 1 – roszczenie sprzedawcy do poprzedniego sprzedawcy z tytułu rękojmi – 6 miesięcy
17. Art. 624 § 1 – roszczenia producenta i kontraktującego – 2 lata
18. Art. 646 – roszczenia z umowy o dzieło – 2 lata
19. Art. 677 – roszczenia najemcy i wynajmującego – 1 rok
20. Art. 719 – roszczenia dającego w użyczenie i użyczającego – 1 rok
21. Art. 722 – roszczenie o wydanie przedmiotu pożyczki – 6 miesięcy

22. Art. 731 – roszczenia z umowy rachunku bankowego bez wkładów oszczędnościowych – 2 lata
23. Art. 751 – roszczenia z umowy zlecenia – 2 lata
24. Art. 778 – roszczenia z umowy przewozu – 1 rok
25. Art. 792 – roszczenia z tytułu przewozu rzeczy – 1 rok
26. Art. 793 – roszczenia zwrotne przewoźnika – 6 miesięcy
27. Art. 803 § 1 – umowa spedycji – 1 rok
28. Art. 804 – roszczenia zwrotne spedytora – 6 miesięcy
29. Art. 819 § 1 – roszczenia z tytułu umowy ubezpieczenia z wyjątkiem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej – 3 lata.
30. Art. 848 – roszczenia wobec hotelu – 6 miesięcy i 1 rok
31. Art. 851 – roszczenia hoteli i zakładów gastronomicznych – 2 lata
32. Art. 859⁹ – roszczenia z umowy składu – 1 rok
33. Art. 921² – roszczenia odbiorcy przeciw przekazanemu – 1 rok
34. Art. 981 – roszczenia z tytułu zapisu – 5 lat
35. Art. 1007 § 1 – roszczenie z tytułu zachowku i spadkobierców o zmniejszenie zapisów i poleceń – 5 lat
36. Art. 1007 § 2 – roszczenie o uzupełnienie zachowku – 5 lat

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.)

37. Art. 204 – odszkodowanie – 3 miesiące
38. Art. 454 ust. 5 – świadczenia na rzecz spółki wodnej – 5 lat
39. Art. 471ust. 10 – odszkodowanie za wejście w życie aktu prawa miejscowego – 2 lata
40. Art. 472 ust. 2 – odszkodowanie – 2 lata

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1064 ze zm.)

41. Art. 149 – odszkodowanie – 5 lat

Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2139)

42. Art. 36 ust. 7 – wpłaty na Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny – 3 lata
43. Art. 50 ust. 4 – obniżka ceny – 3 lata

Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1208)

44. Art. 14 – roszczenia z obligacji – 10 lat

Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2094 ze zm.)

45. Art. 21 ust. 1 – przedawnienie roszczeń z gier hazardowych – 6 miesięcy

Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1041)

46. Art. 87 ust. 2 zd. 2 – roszczenia wobec podwykonawcy – 6 miesięcy

47. Art. 93 ust. 2 – roszczenia w zw. z reklamacją – 12 miesięcy

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 755 ze zm.)

48. Art. 81 – przedawnienie roszczenia o zwrot – 3 lata

49. Art. 92 ust. 3 – przedawnienie o zwrot należności – 3 lata

50. Art. 116 – przedawnienie roszczeń Skarbu Państwa – 3 lata

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1526)

51. Art. 57 § 2 – wydanie korzyści z naruszenia zakazu konkurencji – 6 miesięcy

52. Art. 186 § 2 – odpowiedzialność zbywcy za zobowiązania – 3 lata

53. Art. 198 § 4 – zwrot wypłat – 3 lata

54. Art. 297 – przedawnienie roszczeń deliktowych – 3 lata *a tempore scientiae* i 10 lat *a tempore facti*

55. Art. 300²² § 4 – zwrot wypłat w Prostej Spółce Akcyjnej³⁵ – 3 lata

56. Art. 300¹³⁰ – przedawnienie roszczeń deliktowych Prostej Spółki Akcyjnej – 3 i 10 lat

57. Art. 331 § 6 – przedawnienie wpłat na akcje – 3 lata

58. Art. 331²³⁶ § 3 – zwrotne roszczenie do poprzednika za niedobory wkładu – 3 lata

59. Art. 331² § 4 – roszczenia spółki do akcjonariusza pozbawionego praw udziałowych – 3 lata

60. Art. 332 – roszczenia poprzednika do następcy – 3 lata

61. Art. 350 § 2 – zwrot świadczeń od spółki – 3 lata

62. Art. 488 – naprawienie szkody – 3 i 5 lat

63. Art. 512 § 2 – odpowiedzialność członków zarządu przy łączeniu 3 lata

³⁵ Przepisy o prostej spółce akcyjnej mają wejść w życie z dniem 1 marca 2021 r.

³⁶ Art. 333², dodany ustawą z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1798 ze zm.), wchodzi w życie z dniem 1 marca 2021 r.

64. Art. 526 § 3 – odpowiedzialność członków zarządu przy łączeniu – 3 lata

65. Art. 548 § 2 – odpowiedzialność przy podziale – 3 lata

66. Art. 568 § 3 – odpowiedzialność przy przekształceniu – 3 lata

67. Art. 584¹⁰ § 4 – odpowiedzialność przy przekształceniu – 3 lata

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 794 ze zm.)

68. Art. 590 – wykup pieniądza elektronicznego – 5 lat

Ustawa z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 860 ze zm.)

69. Art. 8a ust. 1 – przedawnienie ogólne – 3 lata

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 89 ze zm.)

70. Art. 139 ust. 9 – roszczenia z tytułu rekompensaty – 5 lat

Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.)

71. Art. 226 § 1 – prawo do żądania kosztów sądowych – 3 lata

72. Art. 226 § 2 – zwrot opłaty sądowej lub zaliczki – 3 lata

Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 411)

73. Art. 21b ust. 16 – zapłata opłaty zapasowej – 5 lat

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1541 ze zm.)

74. Art. 213 ust. 6 – roszczenia posiadacza przeciwko biorącemu – 1 rok

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1896 ze zm.)

75. Art. 87 ust. 1 – przedawnienie roszczeń z gwarancji, poręczeń lub akredytyw – 6 lat

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)

- 76. Art. 137 § 1 – przedawnienie roszczeń alimentacyjnych – 3 lata
- 77. Art. 140 § 2 – przedawnienie regresu alimentacyjnego – 3 lata
- 78. Art. 141 § 2 – roszczenia alimentacyjne – 3 lata
- 79. Art. 163 § 2 – roszczenia opiekuna – 3 lata
- 80. Art. 164 – roszczenia pupila wobec opiekuna – 3 lata

Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1792 ze zm.)

- 81. Art. 105 ust. 1 – roszczenia o szkodę na osobie – nie przedawniają się
- 82. Art. 105 ust. 2 – roszczenia o szkodę na mieniu 3 i 10 lat

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 842).

- 83. Art. 24 ust. 8 – roszczenia z tytułu gwarancji – 5 lat
- 84. Art. 242 ust. 6 – roszczenia uzupełniające – 5 lat

Ustawa z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2175 ze zm.)

- 85. Art. 108 § 1 – roszczenia z umowy przewozu – 2 lata
- 86. Art. 108 § 2 – roszczenia z konosamentu – 1 rok
- 87. Art. 186 – roszczenia inne niż z Konwencji ateńskiej i rozporządzenia 392/2009 – 2 lata
- 88. Art. 199 – roszczenia z umowy czarteru – 2 lata
- 89. Art. 207 – roszczenia z umowy agencyjnej – 2 lata
- 90. Art. 213 – roszczenia ze stosunku pomiędzy maklerem a dającym zlecenie – 2 lata
- 91. Art. 219 – roszczenia z umowy holowniczej – 2 lata
- 92. Art. 226 – roszczenia z umowy o świadczenie usług pilotowych – 2 lata
- 93. Art. 246 – wynagrodzenie i zwroty wydatków za ratownictwo morskie – 2 lata
- 94. Art. 256 § 1 – roszczenia z awarii wspólnej – 2 lata
- 95. Art. 262 § 1 – roszczenia o szkodę ze zderzenia się statków – 2 lata
- 96. Art. 262 § 3 – roszczenie regresowe – 1 rok
- 97. Art. 299 – roszczenia z ubezpieczenia morskiego – 5 lat

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.)

98. Art. 101k ust. 5 – zwrot kosztów remediacji – 5 lat

99. Art. 196 ust. 6 – roszczenia w związku z cofnięciem lub ograniczeniem zezwolenia – 1 rok

Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 275 ze zm.)

100. Art. 29 – roszczenia o wypłatę udziałów, nadwyżki bilansowej i zwrot wydatków – 3 lata

101. Art. 164 – roszczenia członka i domownika z tytułu wykonanej pracy – 3 lata [ale to chyba prawo pracy]

Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 8)

102. Art. 77 ust. 1 – ogólne – 1 rok

103. Art. 77 ust. 2 – zwłoka nie powodująca uszkodzenia paczki – 2 miesiące

104. Art. 78 – roszczenia jednego przewoźnika przeciwko innym – 6 miesięcy

Ustawa z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2176 ze zm.)

105. Art. 43 – przedawnienie roszczeń – 3 lata

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.)

106. Art. 42² ust. 12 – roszczenie z tytułu pobytu w izbie wytrzeźwień, placówce lub jednostce Policji – 3 lata

Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1670 ze zm.)

107. Art. 12c – roszczenia o zwrot pomocy publicznej – 10 lat

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 895 ze zm.)

108. Art. 152 ust. 5 – roszczenie o wypłatę udziału w przypadku przekształcenia towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w spółkę akcyjną – 2 lata

**Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej
(t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2135)**

109. Art. 42a ust. 3 zd. 2 – przedawnienie roszczeń wobec wierzyciela za zatrzymanie statku – 1 rok

Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1752)

110. Art. 18 ust. 5 – zwrot pomocy publicznej – 10 lat

**Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji
(t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1427 ze zm.)**

111. Art. 110k § 4 – roszczenie o wynagrodzenie i zwrot kosztów związanych ze sprawowaniem zarządu – 30 dni

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2214 ze zm.)

112. Art. 110 ust. 4 – roszczenia Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego do sprawców – jak w Kodeksie cywilnym, ale nie krócej niż 3 lata

Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1970 ze zm.)

113. Art. 205c ust. 7 – roszczenia majątkowe pasażerów – 1 rok

Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2460 ze zm.)

114. Art. 108 ust. 1 – roszczenie o odszkodowanie za przerwę w świadczeniu usługi powszechnej – 12 miesięcy

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 711 ze zm.)

115. Art. 11 ust. 3 – roszczenie podmiotu publicznego o przekazanie składnika majątkowego – 10 lat

Ustawa z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1591)

116. Art. 28 ust. 1 – roszczenie o zwrot narodowego dobra kultury – nie przedawnia się

117. Art. 47 – roszczenie o wydanie narodowego dobra kultury RP – nie przedawnia się

118. Art. 48 ust. 1 – roszczenie nabywcy w dobrej wierze – 10 lat

Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 286 ze zm.)

119. Art. 289 ust. 1 – roszczenia z naruszenia praw do patentu – 3 lata

Ustawa z dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela (Dz.U. Nr 233, poz. 1955).

120. Art. 8 – przedawnienie roszczeń – 1 i 3 lata

Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1820)

121. Art. 11 ust. 1 zd. 2 oraz ust. 3 – roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie – nie przedawniają się

Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2267 ze zm.)

122. Art. 35 – roszczenie o zwrot równowartości nienależnego świadczenia – 30 lat

Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1874)

123. Art. 43 – roszczenia do Zarządcy Rozliczeń S.A. o przekazanie środków na pokrycie kosztów osieroconych – 3 lata

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1999 r. w sprawie zasad oraz trybu ustalania i wypłaty odszkodowań za szkody poniesione w związku z akcjami zwalczania klęsk żywiołowych (Dz.U. Nr 55, poz. 573)

124. § 4 ust. 2 – roszczenia odszkodowawcze – 3 lata

**Ustawa z dnia 12 sierpnia 2010 r. o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi z 2010 r.
(t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 519)**

125. Art. 14b ust. 1 – zobowiązanie do zwrotu pożyczki – 5 lat

Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo czekowe (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 462)

126. Art. 52 – ogólny – 6 miesięcy

127. Art. 59 – niesłuszne zubożenie – 3 lata

128. Art. 60 – roszczenie odszkodowawcze za brak pokrycia czeku – 3 lata

Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 160)

129. Art. 70 ust. 1 – roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi – 3 lata

130. Art. 70 ust. 2 – roszczenia posiadacza wobec indosantów i wystawcy – 1 rok

131. Art. 70 ust. 3 – roszczenia indosantów między sobą i przeciw wystawcy – 6 miesięcy

132. Art. 76 ust. 2 – roszczenie z tytułu niesłusznego zubożenia – 3 lata

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji (Dz.U. poz. 1132)

133. Art. 9 ust. 1 – naprawienie szkody – 5 lat

Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1913)

134. Art. 20 ust. 1 – roszczenia z tytułu czynów nieuczciwej konkurencji – 3 lata

Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2156)

135. Art. 15 – roszczenia z tytułu naruszenia zasady równego traktowania – 3 i 5 lat

**Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych
(t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1342 ze zm.)**

136. Art. 29 ust. 2 – roszczenia z tytułu wpłat – 5 lat

Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 952 ze zm.)

137. Art. 128 ust. 4 – roszczenia uniewinnionego – 1 rok

Załącznik nr 2

Terminy przedawnienia w prawie polskim według ich długości

TERMINY KRÓTSZE NIŻ 6 MIESIĘCY

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji

1. Art. 110k § 4 – roszczenie o wynagrodzenie i zwrot kosztów związanych ze sprawowaniem zarządu – 30 dni

Prawo przewozowe

2. Art. 77 ust. 2 – zwłoka nie powodująca uszkodzenia paczki – 2 miesiące

Prawo wodne

3. Art. 204 – odszkodowanie – 3 miesiące

TERMINY 6-MIESIĘCZNE

Kodeks cywilny

1. Art. 576² § 1 – roszczenie sprzedawcy do poprzedniego sprzedawcy z tytułu rękojmi – 6 miesięcy
2. Art. 722 – roszczenie o wydanie przedmiotu pożyczki – 6 miesięcy
3. Art. 793 – roszczenia zwrotne przewoźnika – 6 miesięcy
4. Art. 804 – roszczenia zwrotne spedytora – 6 miesięcy
5. Art. 848 – roszczenia wobec hotelu – 6 miesięcy i 1 rok

Ustawa o grach hazardowych

6. Art. 21 ust. 1 – przedawnienie roszczeń z gier hazardowych – 6 miesięcy

Prawo pocztowe

7. Art. 87 ust. 2 zd. 2 – roszczenia wobec podwykonawcy – 6 miesięcy

Kodeks spółek handlowych

8. Art. 57 § 2 – wydanie korzyści z naruszenia zakazu konkurencji – 6 miesięcy

Prawo przewozowe

9. Art. 78 – roszczenia jednego przewoźnika przeciwko innemu – 6 miesięcy

Prawo czekowe

10. Art. 52 – ogólny – 6 miesięcy

Prawo wekslowe

11. Art. 70 ust. 3 – roszczenia indosantów między sobą i przeciw wystawcy – 6 miesięcy

TERMINY 1-ROZNE

Kodeks cywilny

1. Art. 229 § 1 – roszczenia właściciela przeciwko posiadaczowi – 1 rok
2. Art. 263 – roszczenia właściciela p-ko użytkownikowi o uszkodzenia i nakłady – 1 rok
3. Art. 322 § 1 roszczenia zastawnika p-ko zastawcy i na odwrót – 1 rok
4. Art. 390 § 3 – roszczenia z umowy przedwstępnej – 1 rok.
5. Art. 541 – roszczenia z przepisów o cenie sztywnej, maksymalnej, minimalnej – 1 rok
6. Art. 568 § 2 – roszczenia z tytułu rękojmi – 1 rok
7. Art. 576² § 1 – roszczenie sprzedawcy do poprzedniego sprzedawcy z tytułu rękojmi – 6 miesięcy
8. Art. 677 – roszczenia najemcy i wynajmującego -1 rok
9. Art. 719 – roszczenia dającego w użyczenie i użyczającego – 1 rok
10. Art. 722 – roszczenie o wydanie przedmiotu pożyczki – 6 miesięcy
11. Art. 778 – roszczenia z umowy przewozu – 1 rok
12. Art. 792 – roszczenia z tytułu przewozu rzeczy – 1 rok
13. Art. 793 – roszczenia zwrotne przewoźnika – 6 miesięcy

14. Art. 803 § 1 – umowa spedycji – 1 rok.
15. Art. 859⁹ – roszczenia z umowy składu – 1 rok
16. Art. 921² – roszczenia odbiorcy przeciw przekazanemu – 1 rok

Prawo pocztowe

17. Art. 93 ust. 2 – roszczenia w zw. z reklamacją – 12 miesięcy

Ustawa o powszechnym obowiązku obrony

18. Art. 213 ust. 6 – roszczenia posiadacza przeciwko biorącemu – 1 rok

Kodeks morski

19. Art. 108 § 2 – roszczenia z konosamentu – 1 rok
20. Art. 262 § 3 – roszczenie regresowe – 1 rok

Prawo ochrony środowiska

21. Art. 196 ust. 6 – roszczenia w związku z cofnięciem lub ograniczeniem zezwolenia – 1 rok

Prawo przewozowe

22. Art. 77 ust 1. – ogólne – 1 rok

Ustawa o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej

23. Art. 42a ust. 3 zd. 2 – przedawnienie roszczeń wobec wierzyciela za zatrzymanie statku – 1 rok.

Prawo lotnicze

24. Art. 205c ust. 7 – roszczenia majątkowe pasażerów – 1 rok

Prawo telekomunikacyjne

25. Art. 108 ust. 1 – roszczenie o odszkodowanie za przerwę w świadczeniu usługi powszechnej – 12 miesięcy

Ustawa o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela

26. Art. 8 – przedawnienie roszczeń – 1 i 3 lata

Prawo wekslowe

27. Art. 70 ust. 2 – roszczenia posiadacza wobec indosantów i wystawcy – 1 rok

Ustawa o zawodzie fizjoterapeuty

28. Art. 128 ust. 4 – roszczenia uniewinnionego – 1 rok

TERMINY 2 LETNIE

Kodeks cywilny

1. Art. 554 – roszczenia z umowy sprzedaży z zakresu działalności, rzemieślników, rolników – 2 lata
2. Art. 624 § 1 – roszczenia producenta i kontraktującego – 2 lata
3. Art. 646 – roszczenia z umowy o dzieło – 2 lata
4. Art. 731 – roszczenia z umowy rachunku bankowego bez wkładów oszcz. – 2 lata
5. Art. 751 – roszczenia z umowy zlecenia – 2 lata
6. Art. 851 – roszczenia hoteli i zakładów gastronomicznych – 2 lata

Prawo wodne

7. Art. 471 ust. 10 – odszkodowanie za wejście w życie aktu prawa miejscowego – 2 lata
8. Art. 472 ust. 2 – odszkodowanie – 2 lata

Kodeks morski

9. Art. 108 § 1 – roszczenia z umowy przewozu – 2 lata

10. Art. 186 – roszczenia inne niż z Konwencji ateńskiej i rozporządzenia 392/2009 – 2 lata
11. Art. 199 – roszczenia z umowy czarteru – 2 lata
12. Art. 207 – roszczenia z umowy agencyjnej – 2 lata
13. Art. 213 – roszczenia ze stosunku pomiędzy maklerem a dającym zlecenie o 2 lata
14. Art. 219 – roszczenia z umowy holowniczej – 2 lata
15. Art. 226 – roszczenia z umowy o świadczenie usług pilotowych – 2 lata
16. Art. 246 – wynagrodzenie i zwroty wydatków za ratownictwo morskie – 2 lata
17. Art. 256 § 1 – roszczenia z awarii wspólnej – 2 lata
18. Art. 262 § 1 – roszczenia o szkodę ze zderzenia się statków – 2 lata

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

19. Art. 152 ust. 5 – roszczenie o wypłatę udziału w przypadku przekształcenia towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w spółkę akcyjną – 2 lata

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

20. Art. 152 ust. 5 – roszczenie o wypłatę udziału w przypadku przekształcenia towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w spółkę akcyjną – 2 lata

TERMINY 3 LETNIE

Kodeks cywilny

1. Art. 243 – roszczenia SP przeciwko użytkownikowi wieczystemu – 3 lata
2. Art. 442¹ § 1 – roszczenia deliktowe – 3 i 10 lat
3. Art. 442¹ § 3 – szkoda na osobie – 3 lata
4. Art. 449⁸ – roszczenia z produktu niebezpiecznego – 3 i 10 lat
5. Art. 819 § 1 – roszczenia z tytułu umowy ubezpieczenia z wyjątkiem OC – 3 lata

Ustawa o imprezach turystycznych

6. Art. 36 ust. 7 – wpłaty na Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny – 3 lata
7. Art. 50 ust. 4 – obniżka ceny – 3 lata

Ustawa o kosztach sądowych

8. Art. 81 – przedawnienie roszczenia o zwrot – 3 lata

9. Art. 92 ust. 3 – przedawnienie o zwrot należności – 3 lata
10. Art. 116 – przedawnienie roszczeń Skarbu Państwa – 3 lata

Kodeks spółek handlowych

11. Art. 186 § 2 – odpowiedzialność zbywcy za zobowiązania – 3 lata
12. Art. 198 § 4 – zwrot wypłat – 3 lata
13. Art. 297 – przedawnienie roszczeń deliktowych – 3 lata a tempore scietnitae i 10 lat a tempore facti
14. Art. 300²² § 4 – zwrot wypłat w PSA – 3 lata
15. Art. 300¹³⁰ – przedawnienie roszczeń deliktowych PSA – 3 i 10 lat
16. Art. 331 § 6 – przedawnienie wpłat na akcje – 3 lata
17. Art. 331² § 3 – zwrotne roszczenie do poprzednika za niedobory wkładu – 3 lata
18. Art. 331² § 4 – roszczenia spółki do akcjonariusza pozbawionego praw udziałowych – 3 lata
19. Art. 332 – roszczenia poprzednika do następcy – 3 lata
20. Art. 350 § 2 – zwrot świadczeń od spółki – 3 lata
21. Art. 488 – naprawienie szkody – 3 i 5 lat
22. Art. 512 § 2 – odpowiedzialność członków zarządu przy łączeniu – 3 lata
23. Art. 526 § 3 – odpowiedzialność członków zarządu przy łączeniu – 3 lata
24. Art. 548 § 2 – odpowiedzialność przy podziale – 3 lata
25. Art. 568 § 3 – odpowiedzialność przy przekształceniu – 3 lata.
26. Art. 584¹⁰ § 4 – odpowiedzialność przy przekształceniu – 3 lata

Ustawa o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych

27. Art. 8a ust. 1 – przedawnienie ogólne – 3 lata

Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

28. Art. 226 § 1 – prawo do żądania kosztów sądowych – 3 lata
29. Art. 226 § 2 – zwrot opłaty sądowej lub zaliczki – 3 lata

Kodeks rodzinny i opiekuńczy

30. Art. 137 § 1 – przedawnienie roszczeń alimentacyjnych – 3 lata
31. Art. 140 § 2 – przedawnienie regresu alimentacyjnego – 3 lata
32. Art. 141 § 2 – roszczenia alimentacyjne – 3 lata

- 33. Art. 163 § 2 – roszczenia opiekuna – 3 lata
- 34. Art. 164 – roszczenia pupila wobec opiekuna – 3 lata

Prawo atomowe

- 35. Art. 105 ust. 2 – roszczenia o szkodę na mieniu 3 i 10 lat

Prawo spółdzielcze

- 36. Art. 29 – roszczenia o wypłatę udziałów, nadwyżki bilansowej i zwrot wydatków – 3 lata
- 37. Art. 164 – roszczenia członka i domownika z tytułu wykonanej pracy – 3 lata [ale to chyba prawo pracy]

Ustawa o rodzinnych ogrodach działkowych

- 38. Art. 43 – przedawnienie roszczeń – 3 lata

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości

- 39. Art. 42² ust. 12 – roszczenie z tytułu pobytu w izbie wytrzeźwień, placówce lub jednostce Policji – 3 lata

Ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych

- 40. Art. 110 ust. 4 – roszczenia Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego do sprawców – jak w Kodeksie cywilnym, ale nie krócej niż 3 lata.

Prawo własności przemysłowej

- 41. Art. 289 ust. 1 – roszczenia z naruszenia praw do patentu – 3 lata

Ustawa o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela

- 42. Art. 8 – przedawnienie roszczeń – 1 i 3 lata

Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej

43. Art. 43 – roszczenia do Zarządcy Rozliczeń S.A. o przekazanie środków na pokrycie kosztów osieroconych – 3 lata

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zasad oraz trybu ustalania i wypłaty odszkodowań za szkody poniesione w związku z akcjami zwalczania klęsk żywiołowych

44. § 4 ust. 2 – roszczenia odszkodowawcze – 3 lata

Prawo czekowe

45. Art. 59 – niesłuszne zubożenie – 3 lata
46. Art. 60 – roszczenie odszkodowawcze za brak pokrycia – 3 lata

Prawo wekslowe

47. Art. 70 ust. 1 – roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi – 3 lata
48. Art. 76 ust. 2 – roszczenie z tytułu niesłusznego zubożenia – 3 lata

Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

49. Art. 20 ust. 1 – roszczenia z tytułu czynów nieuczciwej konkurencji – 3 lata

Ustawa o wdrożeniu niektórych przepisów UE ws. równego traktowania

50. Art. 15 – roszczenia z tytułu naruszenia zasady równego traktowania – 3 i 5 lat

TERMINY 5-LETNIE

Kodeks cywilny

1. Art. 981 – roszczenia z tytułu zapisu – 5 lat
2. Art. 1007 § 1 – roszczenie z tytułu zachowku i spadkobierców o zmniejszenie zapisów i poleceń 5 lat
3. Art. 1007 § 2 – roszczenie o uzupełnienie zachowku – 5 lat

Prawo wodne

4. Art. 454 ust. 5 – świadczenia na rzecz spółki wodnej – 5 lat

Prawo geologiczne i górnicze

5. Art. 149 – odszkodowanie – 5 lat

Ustawa o usługach płatniczych

6. Art. 590 – wykup pieniądza elektronicznego – 5 lat

Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi

7. Art. 139 ust. 9 – roszczenia z tytułu rekompensaty – 5 lat

Ustawa o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym

8. Art. 21b ust. 16 – zapłata opłaty zapasowej – 5 lat

Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym

9. Art. 24 ust. 8 – roszczenia z tytułu gwarancji – 5 lat
10. Art. 242 ust. 6 – roszczenia uzupełniające – 5 lat

Prawo ochrony środowiska

11. Art. 101k ust. 5 – zwrot kosztów remediacji – 5 lat

Ustawa o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi z 2010 r.

12. Art. 14b ust 1 – zobowiązanie do zwrotu pożyczki – 5 lat

Ustawa o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji

13. Art. 9 ust. 1 – naprawienie szkody – 5 lat

Ustawa o pracowniczych planach kapitałowych

14. Art. 29 ust. 2 – roszczenia z tytułu wpłat – 5 lat

TERMINY 6-LETNIE

Prawo bankowe

1. Art. 87 ust. 1 – przedawnienie roszczeń z gwarancji, poręczeń lub akredytyw – 6 lat

TERMINY DŁUŻSZE NIŻ 6 LAT

Ustawa o obligacjach

1. Art. 14 – roszczenia z obligacji – 10 lat

Ustawa o specjalnych strefach ekonomicznych

2. Art. 12c – roszczenia o zwrot pomocy publicznej – 10 lat

Ustawa o wspieraniu nowych inwestycji

3. Art. 18 ust. 5 – zwrot pomocy publicznej – 10 lat

Ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym

4. Art. 11 ust. 3 – roszczenie podmiotu publicznego o przekazanie składnika majątkowego – 10 lat

Ustawa o restytucji narodowych dóbr kultury

5. Art. 48 ust. 1 – roszczenie nabywcy w dobrej wierze – 10 lat

Kodeks cywilny

6. Art. 442¹ § 2 – przedawnienie roszczeń odszkodowawczych ze zbrodni i występku – 20 lat

Ustawa o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa

7. Art. 35 – roszczenie o zwrot równowartości nienależnego świadczenia – 30 lat

WYŁĄCZENIE PRZEDAWNIEŃ**Kodeks cywilny**

1. Art. 220 – zniesienie współwłasności – nie ulega przedawnieniu
2. Art. 223 § 1 – roszczenia windykacyjne i negatoryjne dot. Nieruchomości – nie ulegają przedawnieniu
3. Art. 223 § 4 – roszczenia dot. Rzeczy wpisanych do rejestru dóbr kultury – nie ulegają przedawnieniu

Prawo atomowe

4. Art. 105 ust. 1 – roszczenia o szkodę na osobie – nie przedawniają się

Ustawa o restytucji narodowych dóbr kultury

5. Art. 28 ust. 1 – roszczenie o zwrot narodowego dobra kultury – nie przedawnia się
6. Art. 47 – roszczenie o wydanie narodowego dobra kultury RP – nie przedawnia się

Ustawa o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

7. Art. 11 ust. 1 zd. 2 oraz ust. 3 – roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie – nie przedawniają się

